

Hippolytushoef
Gemeente Wieringen (N.H.)

Een Verkennend
Archeologisch Booronderzoek
Steekproefrapport 2009-08/07

*Hippolytushoef, Gemeente Wieringen (N.H.)
Een Verkennend Archeologisch Booronderzoek*

Een onderzoek in opdracht van
BügelHajema Adviseurs b.v.

Steekproefrapport 2009-08/07
ISSN 1871-269X

auteur: ma. R.P. Exaltus (senior archeoloog)
autorisatie: dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door de
Steekproef b.v., tenzij anders vermeld.

© De Steekproef b.v., Zuidhorn, september 2009

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder
bronvermelding.

De Steekproef b.v. aanvaardt geen
aansprakelijkheid voor eventuele schade
voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of
het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

De Steekproef b.v.
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteekproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteekproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting.....	5
1. Inleiding.....	1
• 1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.1 LS01).....	1
• 1.2 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.1 LS05).....	1
• 1.3 Locatiebeschrijving (KNA 3.1 LS02).....	2
• 1.4 Aanpak.....	3
• 1.5 Administratieve gegevens.....	4
2. Resultaten Verkennend Booronderzoek.....	5
• 2.1 Locatie Noorderlaan	5
• 2.2 Locatie Rozenlaantje	9
• 2.3 Locatie Molenveld	11
• 2.5 Locatie Tjating	19
3. Conclusies en advies.....	22

Appendix: - archeologische periodes

Samenvatting

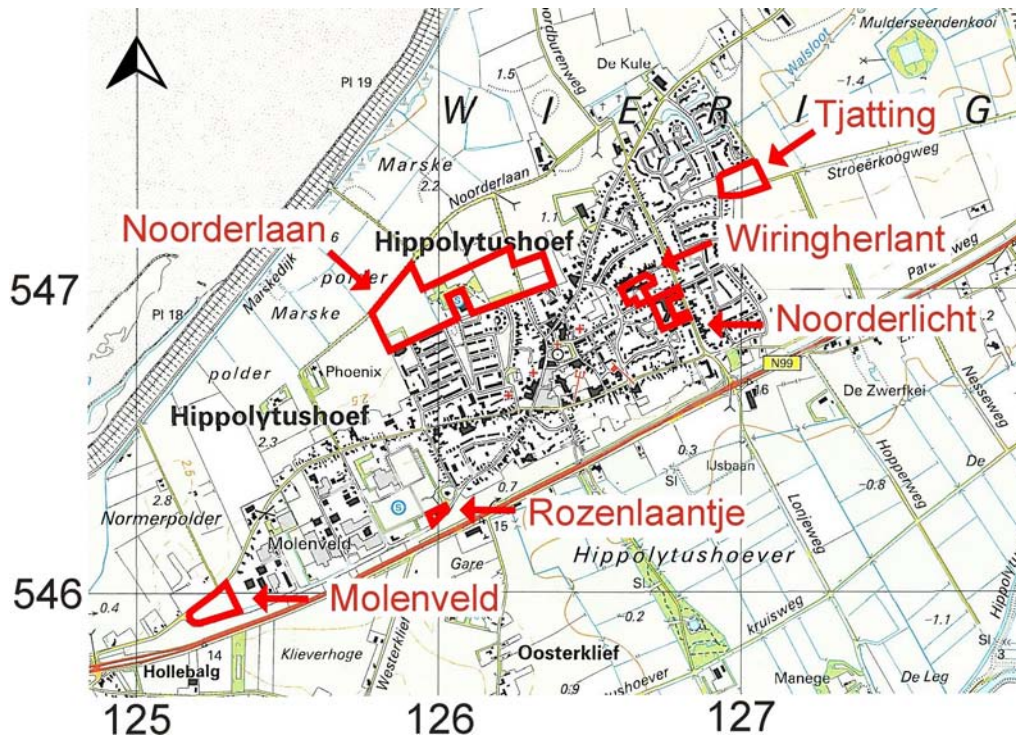
Naar aanleiding van de voorgenomen bouw van woningen en bedrijfspanden op zes locaties te Hippolytushoef, gemeente Wieringen, Noord-Holland, is door De Steekproef een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd.

Het doel van het verkennend booronderzoek was het toetsen van het op basis van het eerder door De Steekproef verrichte bureauonderzoek opgestelde archeologisch verwachtingsmodel (Steekproefrapport 2009-06/10). Door de vrij hoge ligging en de aanwezigheid van dekzand boven de keileem, is oorspronkelijk een podzolprofiel gevormd. Dit betekent dat de bodem in het verleden gedurende langere tijd droog genoeg moet zijn geweest voor bewoning vanaf de steentijd en dat uit alle perioden archeologische resten aanwezig kunnen zijn.

De resultaten van het verkennende booronderzoek bevestigen dat oorspronkelijk podzolbodems aanwezig zijn geweest binnen elk van de zes onderzochte locaties. De mate van intactheid hiervan loopt per locatie echter sterk uiteen.

Ter plaatse van de locaties Wiringherlant, Noorderlicht en Rozenlaantje blijkt de bodem dermate sterk verstoord te zijn dat archeologische sporen hier nauwelijks *in situ* bewaard kunnen zijn gebleven. Om deze reden adviseert De Steekproef voor deze terreinen geen archeologisch vervolgonderzoek.

Binnen de locaties Noorderlaan, Molenveld en Tjatting is de oorspronkelijke bodem daarentegen nog (grotendeels) intact. Op basis van de resultaten van het verkennend onderzoek kunnen hier geen zones worden uitgesloten van archeologisch vervolgonderzoek. Dit betekent dat ten behoeve van verdere planontwikkeling op elk van deze drie locaties nader archeologisch onderzoek noodzakelijk is dat dient te bestaan uit een karterend booronderzoek. Dit karterend booronderzoek dient uitgevoerd te worden door een archeologisch bedrijf met opgravingsvergunning.

Figuur 1: Hippolytushoef: de begrenzings van de plangebieden is met rode lijnen aangegeven [naar: ANWB 2004. *Topografische Atlas Noord-Holland 1:25.000*. ANWB bv., Den Haag]. Een vierkant is een vierkante kilometer.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.1 LS01)

In opdracht van BügelHajema bv, vertegenwoordigd door de heer W. Wouda, is een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd voor zes plangebieden in Hippolytushoef, gemeente Wieringen, provincie Noord-Holland (Figuur 1). Aanleiding voor het onderzoek zijn plannen van de gemeente Wieringen voor de bouw van woningen en bedrijfspanden binnen de plangebieden. De hiermee gepaard gaande graafwerkzaamheden kunnen eventueel aanwezige archeologische grondsporen verstoren. De plannen van de gemeente zijn nog niet concreet, wat betekent dat de exacte bouwlocaties en geplande verstoringdiepte ten tijde van het onderzoek nog niet bekend waren.

Het doel van het verkennend booronderzoek was het toetsen van het op basis van het eerder door De Steekproef verrichte bureauonderzoek opgestelde archeologisch verwachtingsmodel (Steekproefrapport 2009-06/10). Dit verwachtingsmodel is hieronder weergegeven.

1.2 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.1 LS05)

De vijf plangebieden bevinden zich in en grenzend aan Hippolytushoef. Voor locaties Noorderlaan en Molenveld geldt volgens de Indicatieve Kaart voor Archeologische Waarden een hoge trefkans voor archeologische waarden. Dit heeft te maken met de hoge ligging ten opzichte van het omringende landschap, op met dekzand afgedekte stuwwallen. Dergelijke dekzandkoppen waren in het verleden geliefd als nederzettingslocatie. De andere drie locaties zijn niet gekarteerd omdat ze binnen de bebouwde kom liggen. Volgens de CultuurHistorischeWaardenkaart (CHW-kaart) zijn binnen locaties Wuringherlant, Noorderlicht en Rozenlaantje sporen te verwachten vanaf de vroege middeleeuwen.

Op locatie Noorderlaan zijn scherven aardewerk en een fragment van een benen kam uit de middeleeuwen gevonden. Op locatie Rozenlaantje zijn eveneens een aantal middeleeuwse scherven gevonden. Uit de overige drie locaties zijn geen meldingen bekend. Uit de omgeving van het plangebied zijn vondsten gedaan uit alle perioden. Deze bestaan met name uit stukken bewerkt en verbrand vuursteen en scherven aardewerk.

Geen van de locaties ligt binnen een archeologisch monument. Wel zijn er een aantal monumenten in de omgeving, namelijk een vermoedelijke nederzetting uit de vroege ijzertijd en één uit de middeleeuwen, een middeleeuws cultuurdek en de historische kern van Hippolytushoef inclusief de kerk (late middeleeuwen tot nieuwe tijd). Op basis van deze gegevens

kunnen resten uit alle periodes worden verwacht in de plangebieden.

Indicatoren uit de steentijd zullen voornamelijk bestaan uit bewerkt en/of verbrand vuursteen, verbrande hazelnootdoppen of houtskoolconcentraties die wijzen op de aanwezigheid van haardplaatsen. Vanaf het neolithicum moet rekening worden gehouden met de aanwezigheid van scherven aardewerk. Vanwege de slechte conservering in zandgrond zullen voorwerpen van bot of hout slecht bewaard zijn gebleven. Archeologische indicatoren uit de bronstijd, ijzertijd, Romeinse tijd en middeleeuwen kunnen behalve scherven aardewerk bijvoorbeeld bestaan uit voorwerpen van metaal zoals metalen sieraden of munten of resten van metaalbewerking, bewerkt en of verbrand (vuur-)steen, voorwerpen van keramiek zoals weefgewichten of spinklosjes enzovoorts. Mogelijke grondsporen kunnen bestaan uit paalgoten van huizen of spiekers, afvalkuilen, waterputten of greppels.

Vóór het begin van de twintigste eeuw was binnen geen van de locaties sprake van bebouwing. Verstoringen tot deze periode zullen voornamelijk het gevolg zijn van agrarische activiteiten en oude verkavelingen. Wel liep vanaf tenminste de eerste helft van de negentiende eeuw door locatie Noorderlaan een weg die inmiddels verdwenen is. Ook in recente tijd hebben bodemverstoringen plaatsgevonden, binnen locaties Noorderlaan, Wiringherlant, Noorderlicht en Rozenlaantje onder andere ten gevolge van bebouwing. Ook zijn op verschillende plaatsen kabels en leidingen ingegraven. Voor locatie Noorderlaan geldt dat langs de Normerlaan (met enkele aftakkingen naar het huis in de westhoek) en rondom het zwembad leidingen liggen. Dwars door locaties Wiringherlant en Noorderlicht liggen verschillende leidingen, meestal vanaf de straat in een rechte hoek naar de gebouwen. Langs locatie Rozenlaantje liggen enkele leidingen met aftakkingen naar de bebouwing. Binnen locatie Molenveld liggen leidingen langs de weg of de sloot (informatie van Klic). Andere verstoringen uit recente tijd kunnen te maken hebben met agrarische activiteiten en boomwortels.

1.3 Locatiebeschrijving (KNA 3.1 LS02)

De zes plangebieden liggen verspreid over het dorp Hippolytushoef in de gemeente Wieringen, Noord-Holland. De eerste locatie, Noorderlaan, ligt aangrenzend aan de noordwestelijke zijde van de bebouwde kom van het dorp (Figuur 2). Met een oppervlakte van ongeveer 20 hectare is deze locatie aanzienlijk groter dan de andere vier locaties (allemaal kleiner dan 1,5 hectare). locatie Noorderlaan wordt begrensd door de Noorderlaan in het noordwesten, de Normerlaan in het zuidwesten en de Kremersweg in het noordoosten. Het westelijke deel van de zuidoostelijke grens ligt langs de noordrand van de bebouwde percelen en het oostelijke deel ligt langs de Hortensialaan. Zwembad De Venne (aan de Hortensialaan) valt buiten de locatie. Op deze

locatie zullen honderd woningen worden gebouwd.

Locatie Wiringherlant is het terrein van de regionale scholengemeenschap Wiringherlant. Deze locatie ligt in de bebouwde kom van Hippolytushoef, minder dan 200 meter ten noordoosten van de historische kern van het dorp (zie Appendix II). De school zal worden vervangen door woningen.

Direct ten zuidoosten van locatie Wiringherlant ligt locatie Noorderlicht. Dit is het terrein van Zorgcentrum Noorderlicht, dat zal worden uitgebreid met een aantal woningen.

Locatie Rozenlaantje ligt aan de noordzijde van het Rozenlaantje, dat de zuidoostelijke grens van de bebouwing van Hippolytushoef vormt. Ook hier zullen enkele woningen komen.

Locatie Molenveld ligt aan de zuidwestelijke zijde van Hippolytushoef. Het is de westelijke, onbebouwde punt van het Molenveld. Hier zullen bedrijven of woningen komen.

Locatie Tjating ligt aan de oostzijde van Hippolytushoef. Deze locatie wordt gevormd door een openbaar sportveld dat in het noorden wordt begrensd door de Stroerkoogweg, in het westen door De Weel, in het oosten door de Pieter Wilms Weelweg en in het zuiden door de Tjating. Hier zullen tevens bedrijven of woningen komen.

1.4 Aanpak

Ten behoeve van het verkennend booronderzoek is geboord in een verspringend netwerk met telkens vijftig meter afstand tussen de boringen en veertig meter afstand tussen de boorraaien. De boorraaien zijn doorgevoerd tot enkele decimeters diepte in het schone gele zand van de C-horizont of in de onderliggende keileem. Voor het booronderzoek is gebruik gemaakt van een edelmanboor met een diameter van 10 cm en een zandguts. De zandguts is gebruikt om de boringen door te zetten tot in het schone gele zand van de C-horizont of tot in de keileem nadat met de edelmanboor het bovenliggende zand was opgeboord. Het met de edelmanboor opgeboorde zand is gezeefd op een zeef met een maaswijdte van vier millimeter.

De posities van de boringen zijn bepaald met behulp van GPS en meetlinten. De hoogtes zijn bepaald met behulp van AHN-gegevens en waterpasmetingen.

1.5 Administratieve gegevens

Tabel 1: Hippolytushoef: administratieve gegevens.

Provincie	Noord-Holland		
Gemeente	Wieringen		
Plaats	Hippolytushoef		
Toponiem en CIS-nummer	locatie Noorderlaan; CISnr.36784 locatie Wiringherlant; CISnr.36786 locatie Noorderlicht; CISnr.36786	locatie Rozenlaantje; CISnr.36783 locatie Molenveld; CISnr.36781 locatie Tjating; CISnr.36785	
Kaartblad	14E		
Coördinaten hoekpunten plangebied	locatie Noorderlaan NO 126,360 / 547,123 ZO 126,392 / 547,020 ZW 125,840 / 546,799 NW 125,779 / 546,927	locatie Wiringherlant NO 126,712 / 547,018 ZO 126,697 / 546,971 ZW 126,622 / 546,950 W 126,596 / 547,000	locatie Noorderlicht N 126,787 / 546,998 O 126,828 / 456,903 Z 126,331 / 547,357 W 126,705 / 546,967
	locatie Rozenlaantje NO 126,031 / 546,283 Z 125,991 / 546,237 W 125,976 / 546,267	locatie Molenveld NO 125,296 / 546,034 ZO 125,339 / 545,947 ZW 125,205 / 545,901 NW 125,173 / 545,936	locatie Tjating NO 127,038 / 547,424 ZO 127,086 / 547,351 ZW 126,933 / 547,315 NW 126,924 / 547,372
Bevoegde overheid	Gemeente Wieringen		
Opdrachtgever	BügelHajema bv, vertegenwoordigd door dhr. W. Wouda		
ARCHIS CIS-codes	36781/83,84,85,86		
ISSNnr.	1871-269X		
Steekproef projectcode	Hippolytushoef, Gemeente Wieringen (N.H.). Een Verkennend Archeologisch Booronderzoek. Steekproefrapport 2009-08/07		
Oppervlakte	circa 30 hectare		
NAP hoogte maaiveld in cm boven NAP	locatie Noorderlaan: ca. 100-300	locatie Wiringherlant: ca. 300-400	locatie Noorderlicht: ca. 300-400
	locatie Rozenlaantje: ca. 130-180	locatie Molenveld: ca. 290-380	locatie Tjating ca. 130
Beheer en plaats documentatie	De Steekproef bv/ Provincie Noord-Holland/ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed/ E-depot		

2. Resultaten Verkennend Booronderzoek

2.1 Locatie Noorderlaan

Op deze locatie zijn 38 boringen gezet. Tevens bleek hier een vers uitgegraven sloot aanwezig die geïnspecteerd kon worden op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zie Figuur 3). Deze sloot is als een dikke grijze lijn aangegeven in Figuur 4.

De grondmorene waarop deze locatie volgens het bureauonderzoek ligt, is onderin alle boringen aangetroffen in de vorm van keileem. Ook in de vers uitgegraven sloot was deze keileem op veel plaatsen zichtbaar. De keileem wordt afgedekt door dekzand. In de boringen 2, 8, 15, 21 tot en met 28 en 35, is een laag geoxideerd dekzand aangetroffen. Het gaat hier waarschijnlijk om (het restant van) een BC-horizont van een podzolbodem. In de boringen 2, 8, 22, 23, 24, 27, 28 en 35 ligt deze laag direct op de keileem. In de boringen 15, 21, 25 en 26 is tussen de BC-horizont en de keileem een laag schoon geel dekzand aangetroffen (C-horizont). In de boringen 11 en 12 bleek een dergelijke laag schoon dekzand aanwezig zonder een bovenliggende BC-horizont.

Bovenin alle op deze locatie gezette boringen is een enkele decimeters dikke laag humusrijk zand aangetroffen. Deze bouwvoor ligt veelal op een eveneens enkele decimeters dikke laag matig humeus zand. Dit zand is vaak enigszins lemig.

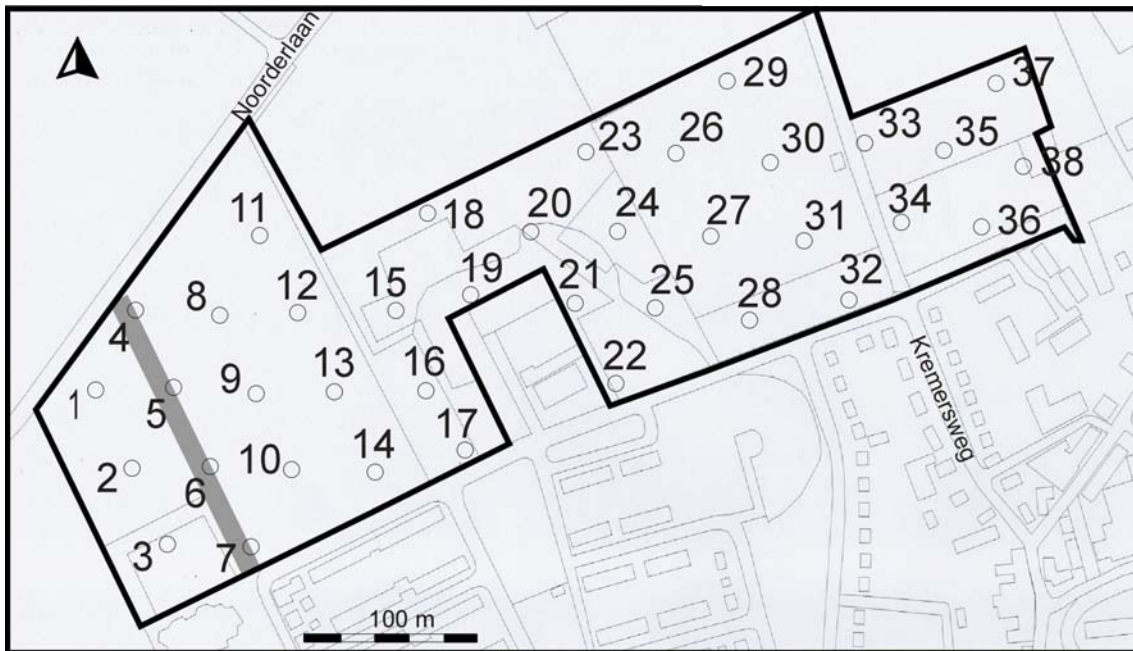
Al met al blijkt uit de resultaten van het booronderzoek dat hier een laag dekzand is afgezet boven de keileem van de lage stuwwal waarop deze locatie ligt. In het dekzand zijn plaatselijk nog resten van podzolvorming aanwezig. De aanwezigheid van een pakket dekzand op de keileem betekent dat deze locatie al in de steentijd geschikt was voor bewoning. Nergens binnen deze locatie is een zone aan te wijzen waarop de bodem over een groot aaneengesloten terreindeel sterk is verstoord. Dit betekent dat op basis van het verkennend booronderzoek binnen deze locatie geen terreindelen kunnen worden aangewezen waarvan kan worden uitgesloten dat hierbinnen (nog) *in situ* liggende archeologische resten aanwezig zijn.

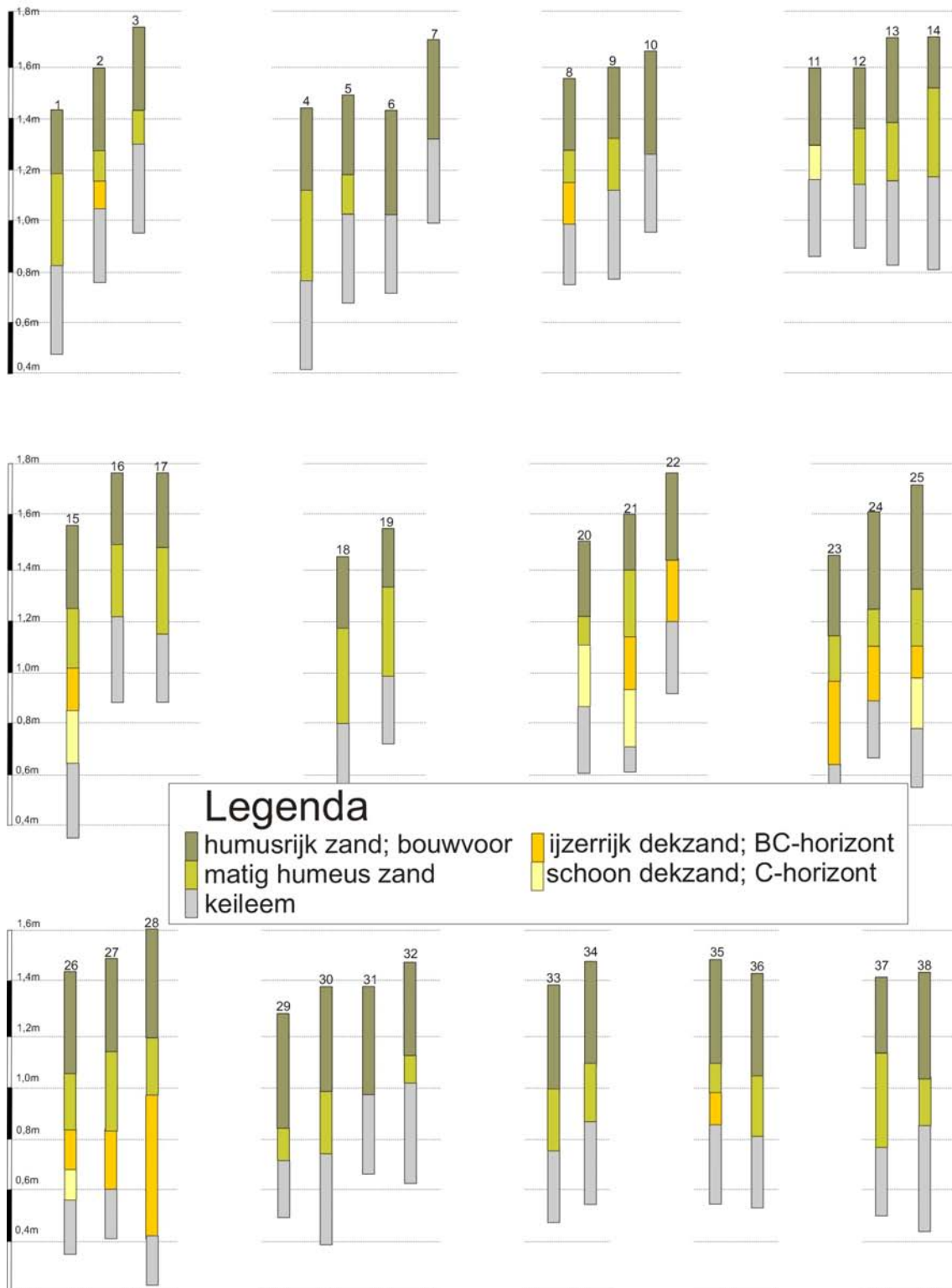
Figuur 2: Hippolytushoef locatie Noorderlaan; het plangebied gezien vanaf boorpunt 1 in zuidoostelijke richting.

Figuur 3: Hippolytushoef locatie Noorderlaan; de vers uitgegraven sloot op het westelijke deel van dit plangebied gezien in noordelijke richting.

Figuur 4: Hippolytushoef locatie Noorderlaan; boorpuntenkaart.

Figuur 5: Hippolytushoef locatie Noorderlaan; boorprofielen.

2.2 Locatie Rozenlaantje

Op deze locatie zijn vier boringen gezet. Onderin elk van deze vier boringen is keileem aangetroffen. De keileem wordt afgedekt door dekzand. Dit dekzand is volledig vermengd met brokken humeus zand. In dit uit brokken bestaande pakket komen moderne insluitsels voor zoals antraciet, plastic, glas en piepschuim; archeologische indicatoren zijn niet aangetroffen. Uit de aanwezigheid van moderne insluitsels blijkt dat het hier om een in de twintigste eeuw geroerd pakket gaat.

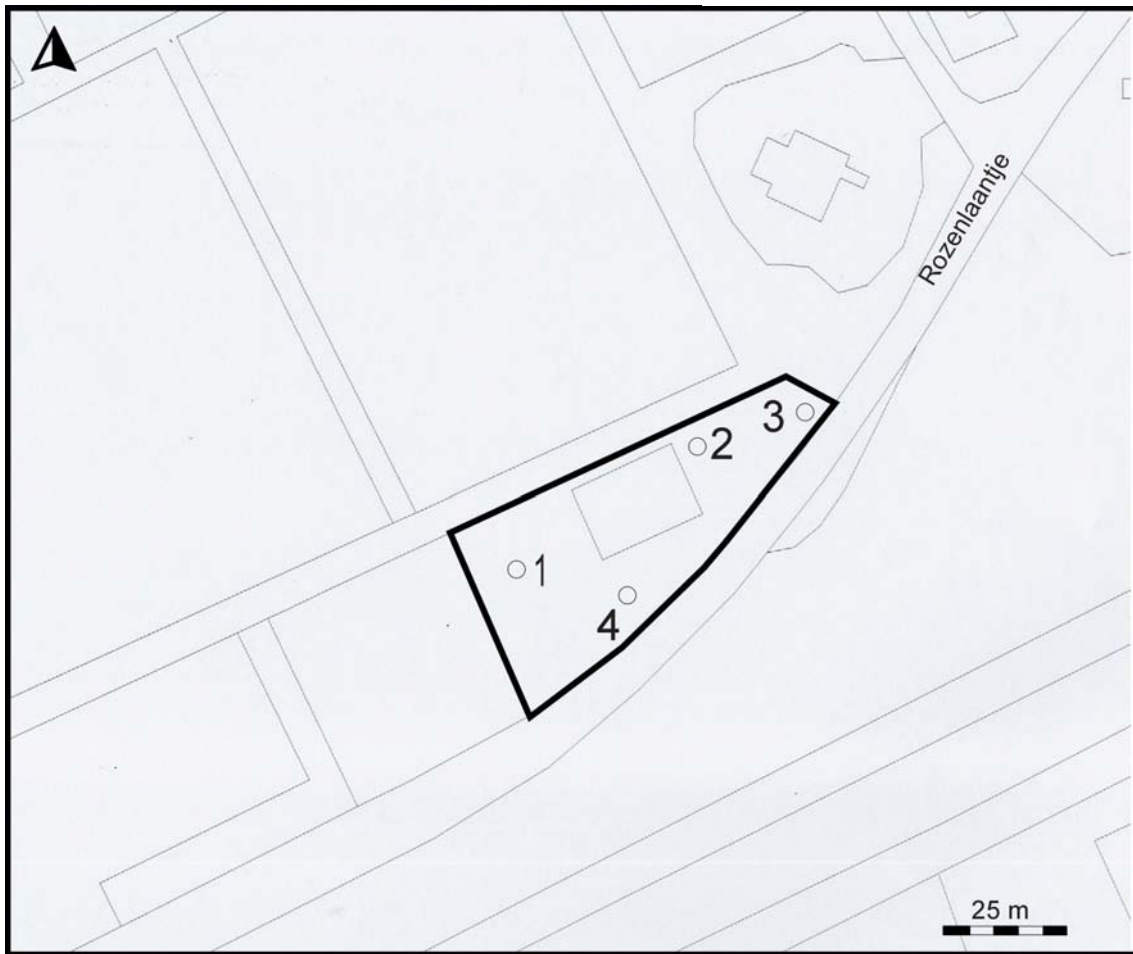
In boring 3 is nog een restant van het schone gele zand van de C-horizont aangetroffen. Ook hier blijkt uit de aanwezigheid hierin van brokken humusrijk zand dat het een geroerd pakket betreft.

Bovenin elk van de op deze locatie gezette boringen is een ongeveer 15 cm dikke laag humusrijk zand aangetroffen. Het betreft hier waarschijnlijk een opgebrachte teellaag.

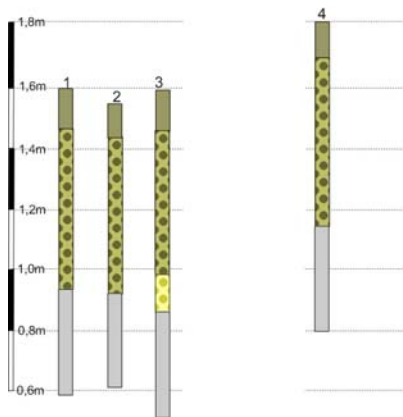
Uit de resultaten van het hier verrichte booronderzoek blijkt dat de bodem op de locatie Rozenlaantje tot in de onderliggende keileem verstoord is. Deze verstoring hangt waarschijnlijk samen met de inrichting van dit terrein voor de school die hier midden op staat. Van de oorspronkelijke bodem rest hier nauwelijks nog iets. Dit maakt het onwaarschijnlijk dat hier nog *in situ* liggende archeologische resten aanwezig kunnen zijn.

Figuur 6: Hippolytushoef, locatie Rozenlaantje; het plangebied gezien vanaf het Rozenlaantje in westelijke richting.

Figuur 7: Hippolytushoef locatie Rozenlaantje; boorpuntenkaart.

Figuur 8: Hippolytushoef locatie Rozenlaantje; boorprofielen.

2.3 Locatie Molenveld

Op deze locatie zijn zes boringen gezet. Onderin elk van deze boringen is schoon geel dekzand aangetroffen. Hier bovenop is in de boringen 1, 2 en 3 op een diepte van bijna een meter beneden het maaiveld een maximaal 20 cm dikke laag humusrijk zand aangetroffen. Het lijkt hier om een begraven zodelaag te gaan. Deze wordt afgedekt door een 30 à 40 cm dikke laag matig humeus zand. Een laag gelijksoortig zand is in de boringen 5 en 6 boven het schone gele zand van de C-horizont aangetroffen. In boring 4 is een laag geoxideerd dekzand aangetroffen. Het gaat hier waarschijnlijk om (het restant van) een BC-horizont van een podzolbodem.

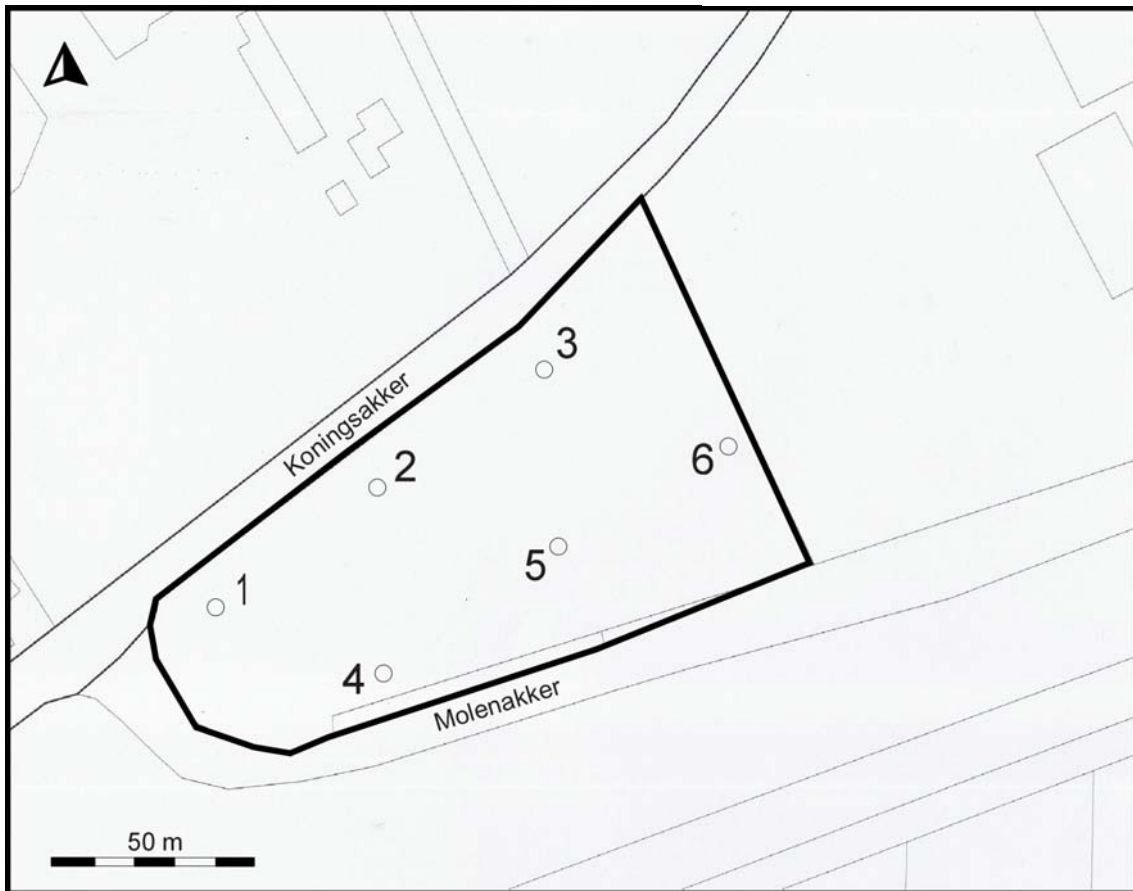
Bovenin alle op deze locatie gezette boringen is een ongeveer een halve meter dikke laag humusrijk zand aangetroffen. In deze bouwvoor zijn hier en daar moderne insluitsels aangetroffen zoals antraciet, plastic en ijzeren krammen en spijkers e.d.; archeologische indicatoren zijn niet aangetroffen.

Het zuidelijke deel van deze locatie ligt enkele decimeters hoger dan het noordelijke deel. Oorspronkelijk was dit verschil waarschijnlijk nog veel groter. Het lijkt er namelijk op dat het terrein is gevlakt door de top van het zuidelijke deel over het noordelijke deel te schuiven. Hierdoor is op het noordelijke deel een oude zodelaag afgedekt geraakt en ligt op het zuidelijke deel het schone

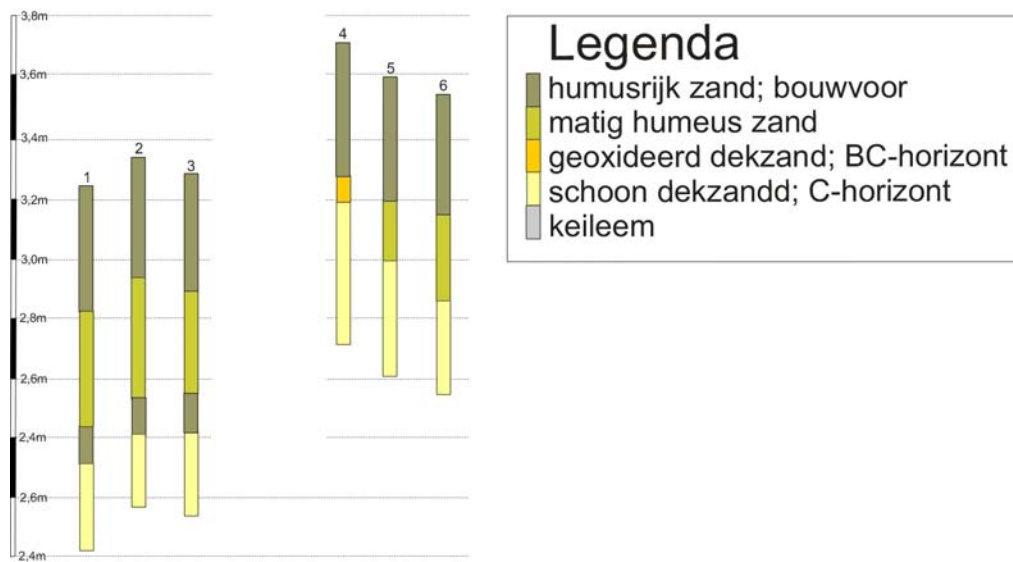
gele zand van de C-horizont relatief dicht onder het oppervlak. De plaatselijke aanwezigheid van resten van podzolvorming betekent dat in elk geval het zuidelijke deel van deze locatie al in de steentijd geschikt was voor bewoning. Hoewel egalisatie tot bodemaantasting moet hebben geleid blijkt uit de aanwezigheid van een deel van de BC-horizont in boring 4 dat de oorspronkelijke bodem niet volledig is verstoord. De afdekking van een oude zodelaag op het noordelijke deel van deze locatie betekent bovendien dat op dit terreindeel archeologische sporen ten gevolge van de afdekking goed bewaard kunnen zijn gebleven. Dit alles betekent dat op basis van het verkennend booronderzoek niet kan worden uitgesloten dat binnen de locatie Molenveld (nog) *in situ* liggende archeologische resten aanwezig zijn.

Figuur 9: Hippolytushoef locatie Molenveld; het plangebied gezien vanaf boorpunt 6 in westelijke richting.

Figuur 10: Hippolytushoef locatie Molenveld; boorpuntenkaart.

Figuur 11: Hippolytushoef locatie Molenveld; boorprofielen.

2.4 Locaties Wiringherlant en Noorderlicht

Op deze beide aan elkaar grenzende locaties zijn in het totaal twaalf boringen gezet. Onderin elk van deze twaalf boringen is keileem aangetroffen. De keileem wordt afgedekt door zand. Dit zand is volledig vermengd met brokken humeus zand en brokken keileem. In dit uit brokken bestaande pakket komen moderne insluitsels voor zoals antraciet, plastic en vensterglas; archeologische indicatoren zijn niet aangetroffen. Uit de aanwezigheid van moderne insluitsels blijkt dat het hier om een in de twintigste eeuw geroerd pakket gaat.

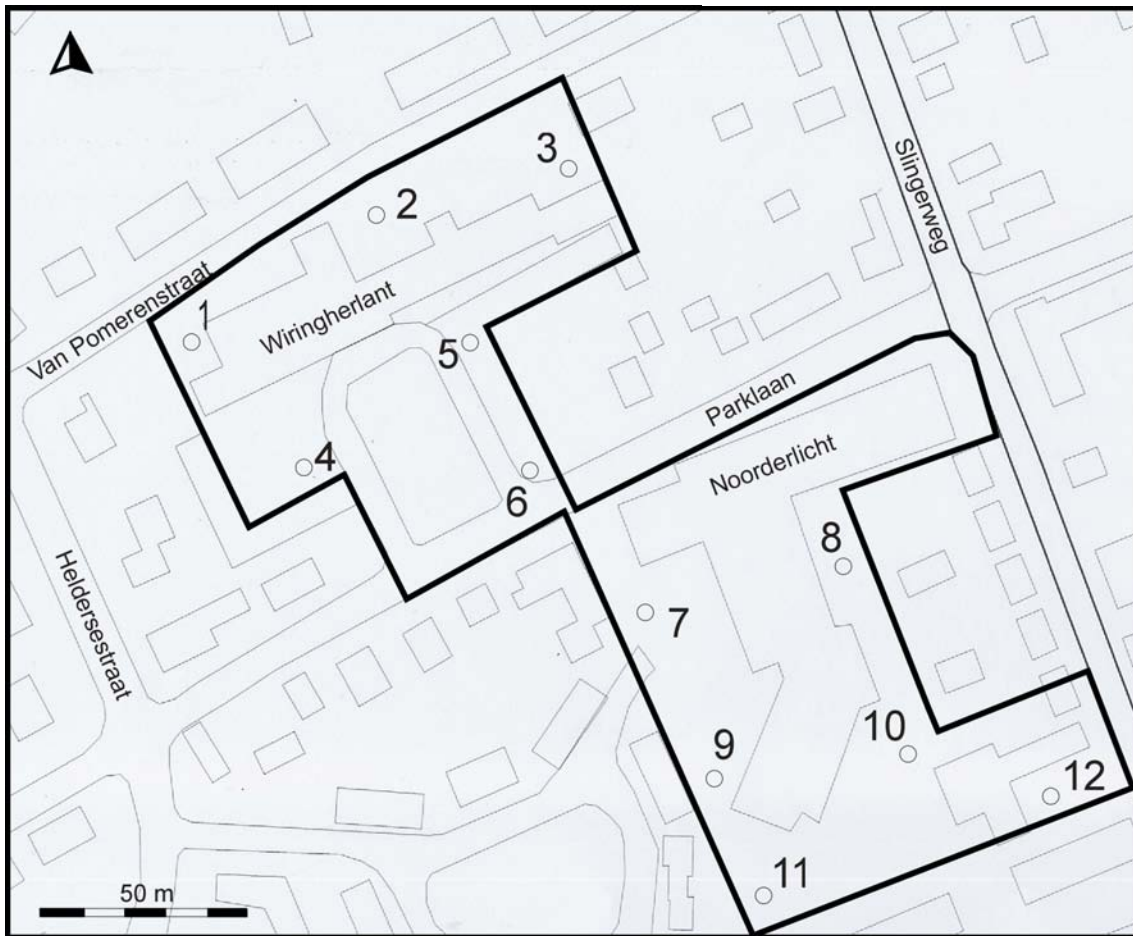
In boring 11 is nog een restant van het schone gele zand van de C-horizont aangetroffen. In de boringen 6 en 12 is bovendien een laag geoxideerd dekzand aangetroffen. Het gaat hier waarschijnlijk om (het restant van) een BC-horizont van een podzolbodem. Zowel voor de C-horizont in boring 11 als voor de BC-horizont in de boringen 6 en 12 geldt dat uit de aanwezigheid hierin van brokken humusrijk zand blijkt dat het een geroerd pakket betreft.

Bovenin elk van de op deze locatie gezette boringen is een maximaal enkele decimeters dikke laag humusrijk zand aangetroffen. Het betreft hier waarschijnlijk een opgebrachte teellaag.

Uit de resultaten van het hier verrichte booronderzoek blijkt dat de bodem op de locaties Wiringherlant en Noorderlicht tot in de onderliggende keileem verstoord is. Deze verstoring hangt waarschijnlijk samen met de inrichting van de locatie Wiringherlant voor de school die hier midden op staat en van de inrichting van de locatie Noorderlicht voor het hier aanwezige verpleegtehuis. Van de oorspronkelijk bodem rest op deze beide locaties nauwelijks nog iets. Dit maakt het onwaarschijnlijk dat hier nog *in situ* liggende archeologische resten aanwezig zijn.

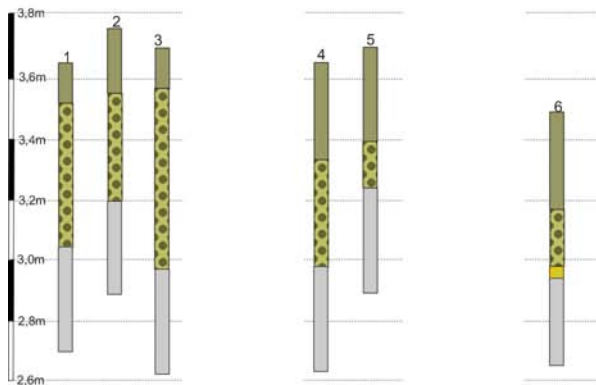

Figuur 12: Hippolytushoef locaties Wiringherlant en Noorderlicht; Wiringherlant (boven) gezien vanaf boorpunt 4 in zuidoostelijke richting en Noorderlicht (onder) gezien vanaf boorpunt 9 in noordelijke richting.

Figuur 13: Hippolytushoef locaties Wiringerlant en Noorderlicht; boorpuntenkaart.

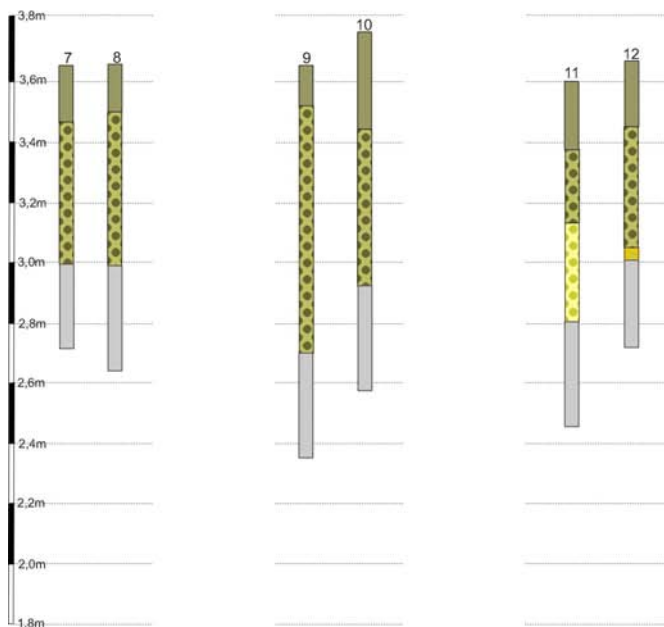
Wiringherlant

Legenda

- humusrijk zand; teeltlaag
- matig humeus zand met brokken humeus zand en brokken keileem
- geoxideerd zand met brokken humeus zand; geroerde BC-horizont
- geel zand met brokken humeus zand en keileem; geroerde C-horizont
- keileem

Noorderlicht

Figuur 14: Hippolytushoef locaties Wiringherlant en Noorderlicht ; boorprofielen.

2.5 Locatie Tjatting

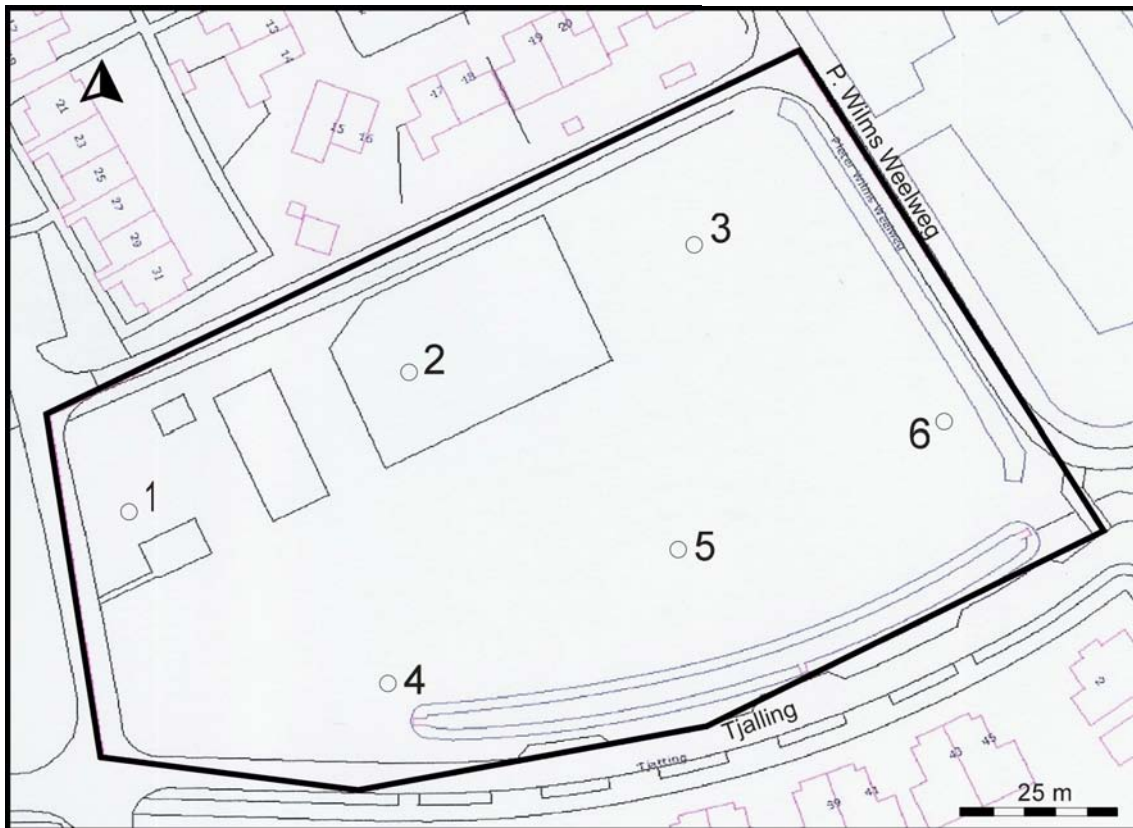
Op deze locatie zijn zes boringen gezet. Onderin elk van deze boringen is schoon geel dekzand aangetroffen. Hier bovenop is in de boringen 1, 2, 3 en 5 een laag geoxideerd dekzand aangetroffen. Het gaat hier waarschijnlijk om (het restant van) een BC-horizont van een podzolbodem.

Bovenin alle op deze locatie gezette boringen is een enkele decimeters dikke laag humustrijk zand aangetroffen. Deze bouwvoor ligt in boring 6 op een enkele decimeters dikke laag matig humeus zand.

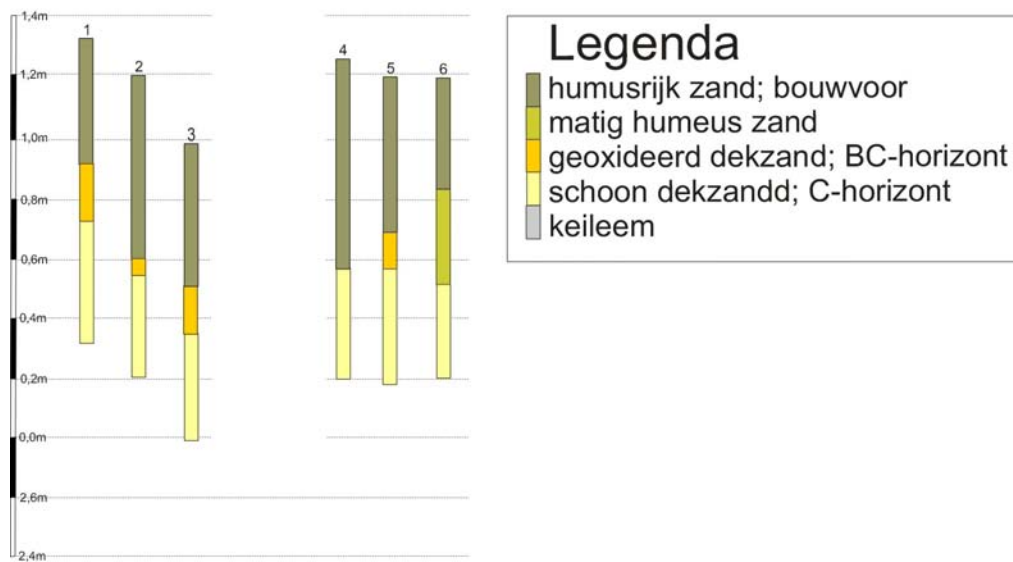
Uit de resultaten van het hier verrichte booronderzoek blijkt dat hier een dik pakket dekzand aanwezig is waarin veelal nog resten van podzolvorming aanwezig zijn. Dit betekent dat deze locatie al in de steentijd geschikt was voor bewoning. Nergens binnen deze locatie is een zone aan te wijzen waarop de bodem over een groot aaneengesloten terreindeel sterk is verstoord. Dit betekent dat op basis van het verkennend booronderzoek binnen deze locatie geen terreindelen kunnen worden aangewezen waarvan kan worden uitgesloten dat hierbinnen (nog) *in situ* liggende archeologische resten aanwezig zijn.

Figuur 15: Hippolytushoef locatie Tjatting; links de BC-horizont zoals deze in de boringen 1, 2, 3 en 5 is aangetroffen.

Figuur 16: Hippolytushoef locatie Tjalling; boorpuntenkaart.

Figuur 17: Hippolytushoef locatie Tjating; boorprofielen.

3. Conclusies en advies

Door De Steekproef is op de zes locaties: Noorderlaan, Molenveld, Wiringherlant, Noorderlicht, Rozenlaantje en Tjatting te Hippolytushoef, een verkennend archeologisch booronderzoek uitgevoerd.

Voor elk van deze zes locaties is op basis van eerder door De Steekproef verricht bureauonderzoek, een hoge verwachting op archeologische waarden geformuleerd. Door de vrij hoge ligging en de aanwezigheid van dekzand boven de keileem, is oorspronkelijk een podzolprofiel gevormd. Dit betekent dat de bodem in het verleden gedurende langere tijd droog genoeg moet zijn geweest voor bewoning vanaf de steentijd. In de omgeving van de zes locaties zijn dan ook vondsten uit alle perioden gedaan.

De resultaten van het verkennende booronderzoek bevestigen dat oorspronkelijk podzolbodems aanwezig zijn geweest binnen elk van de zes onderzochte locaties. De mate van intactheid hiervan loopt per locatie echter sterk uiteen.

Ter plaatse van de locaties Wiringherlant, Noorderlicht en Rozenlaantje blijkt de bodem dermate sterk verstoord te zijn dat archeologische sporen hier nauwelijks *in situ* bewaard kunnen zijn gebleven. Om deze reden adviseert De Steekproef voor deze terreinen geen archeologisch vervolgonderzoek.

Binnen de locaties Noorderlaan, Molenveld en Tjatting is de oorspronkelijke bodem daarentegen nog (grotendeels) intact. Op basis van de resultaten van het verkennend onderzoek kunnen hier geen zones worden uitgesloten van archeologisch vervolgonderzoek. Dit betekent dat ten behoeve van verdere planontwikkeling op elk van deze drie locaties nader archeologisch onderzoek noodzakelijk is dat dient te bestaan uit een vlakdekkend karterend booronderzoek. Hierbij dient tenminste geboord te worden in een netwerk van twintig boringen per hectare. Deze boringen moeten worden uitgevoerd met een edelmanboor met een diameter van vijftien centimeter waarbij het opgeboorde zand wordt gezeefd op een zeef met een maaswijdte van maximaal vier millimeter. Dit karterend booronderzoek dient uitgevoerd te worden door een archeologisch bedrijf met opgravingsvergunning.

In alle gevallen geldt dat indien archeologische materialen en/of sporen aangetroffen worden, deze gemeld dienen te worden bij de gemeente Wieringen conform Monumentenwet 1988, laatste wijziging van 1 september 2007, paragraaf 7, artikel 53 en verder.

Appendix I

Hippolytushoef Archeologische periodes

paleolithicum		ijzertijd:	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP		
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	romeinse tijd:	
mesolithicum:		romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
neolithicum:		romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen:	
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
bronstijd:		middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC	middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd:	
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
		nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd C:	1.850 - heden